

Folkhälsomyndigheten

Vaccination mot HPV

En utbildning för personal inom elevhälsan

Uppdaterad mars 2026

Information om utbildningsmaterialet

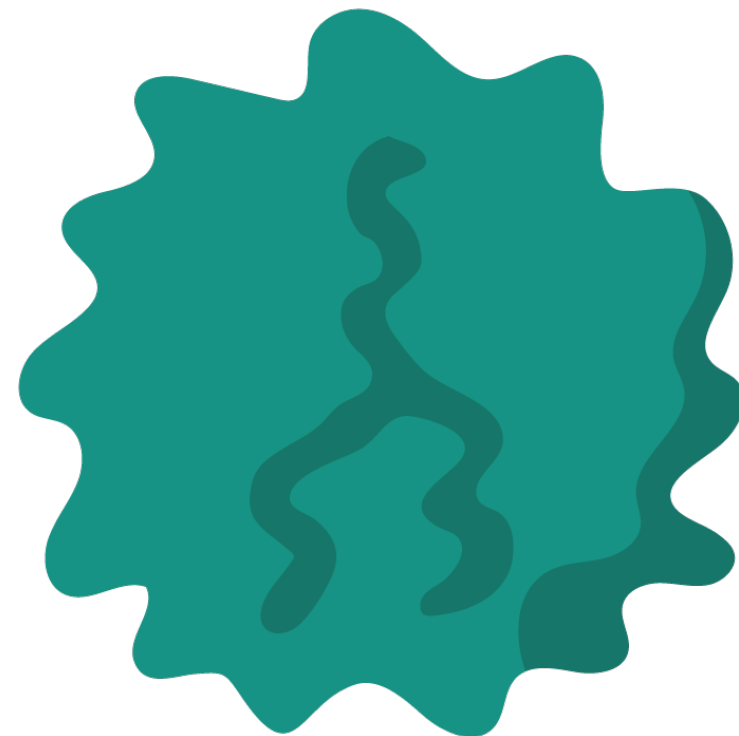
- Detta är ett utbildningsmaterial för personal inom elevhälsan.
 - Det kan användas för fortbildning enskilt eller i grupp.
-

Innehåll

Genvägar till innehåll i presentationen:

- [Humant papillomvirus \(HPV\)](#) (sidan 4)
- [Cancer orsakad av HPV](#) (sidan 9)
- [Livmoderhalscancer](#) (sidan 16)
- [Vaccination mot HPV](#) (sidan 23)
- [Vaccinationsprogram och rekommendationer till alla barn](#) (sidan 33)
- [Informationsmaterial om HPV-vaccination](#) (sidan 38)

I slutet av varje avsnitt finns frågor där du kan testa din kunskap.

Folkhälsomyndigheten

Humant papillomvirus (HPV)

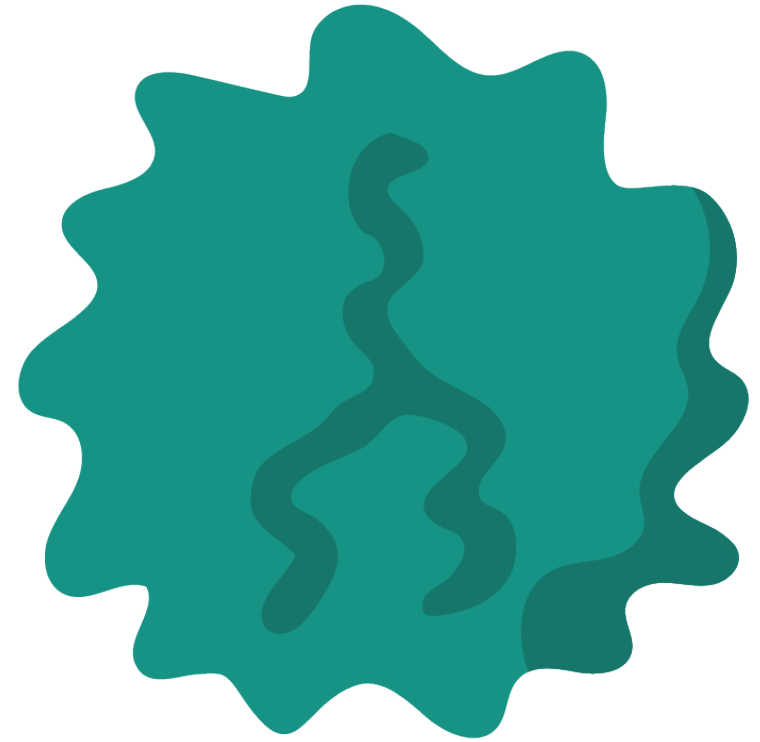
Humant papillomvirus (HPV)

- HPV är ett mycket smittsamt virus.
- De flesta smittas någon gång.
- Viruset smittar via sexuell kontakt.
- HPV är den vanligaste sexuellt överförda smittan.

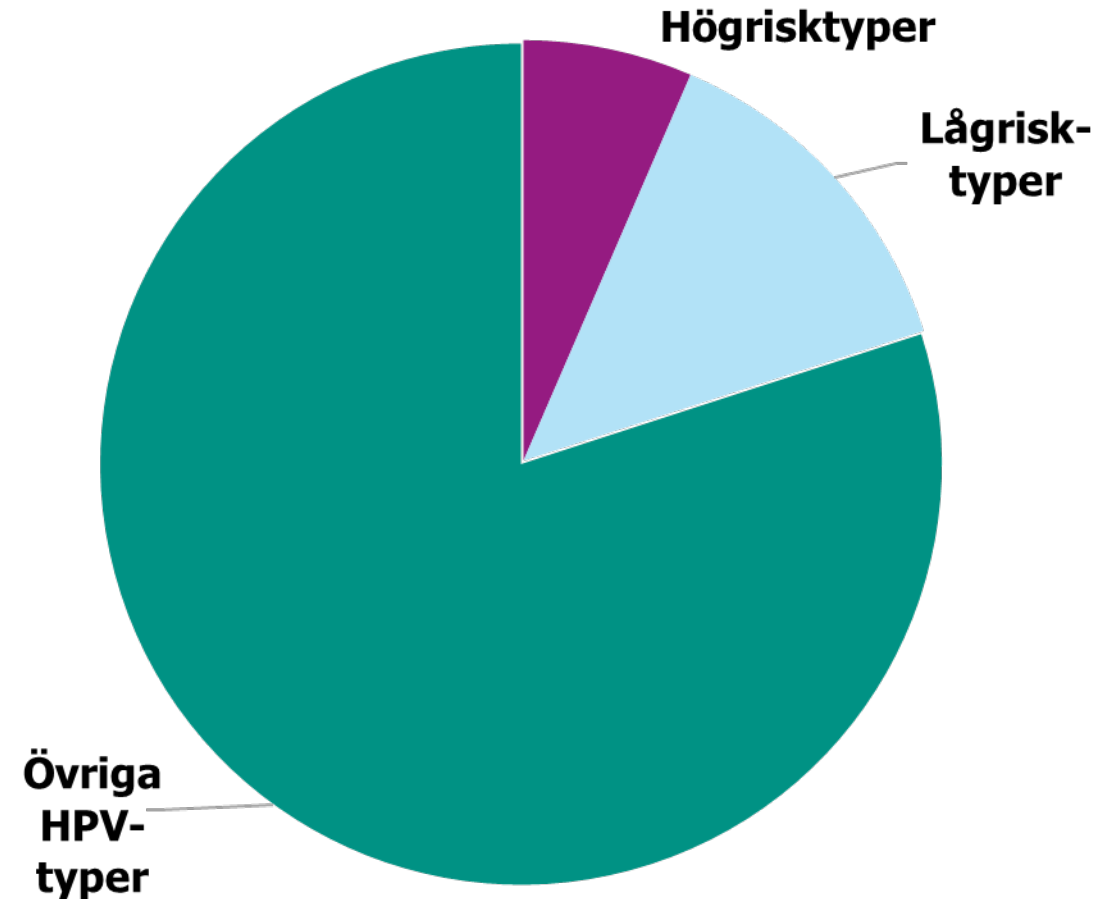
HPV-infektion

- En infektion med HPV märks oftast inte.
- Oftast läker HPV-infektioner ut av sig självt.
- Ibland blir infektionen kvarstående.
- Kvarstående infektioner kan leda till cellförändringar, som i sin tur kan utvecklas till cancer.

HPV-typer

- Det finns mer än 200 olika typer av HPV.
- 40 typer är kopplade till genitala infektioner.
- Några typer orsakar könsvårdor (kondylom), så kallade "lågrisktyper".
 - Exempelvis HPV-6 och HPV-11
- 13 typer kan leda till cancer, så kallade "högrisktyper".
 - Exempelvis HPV-16 och HPV-18
- HPV-16 och HPV-18
 - är de vanligaste högrisktyperna
 - orsakar majoriteten av cancerfallen

Frågor om humant papillomvirus (HPV)

1. Hur många högrisktyper av HPV finns det?
2. Vilka högrisktyper orsakar flest fall av HPV-relaterad cancer?

Svaren finns på sidan 43.

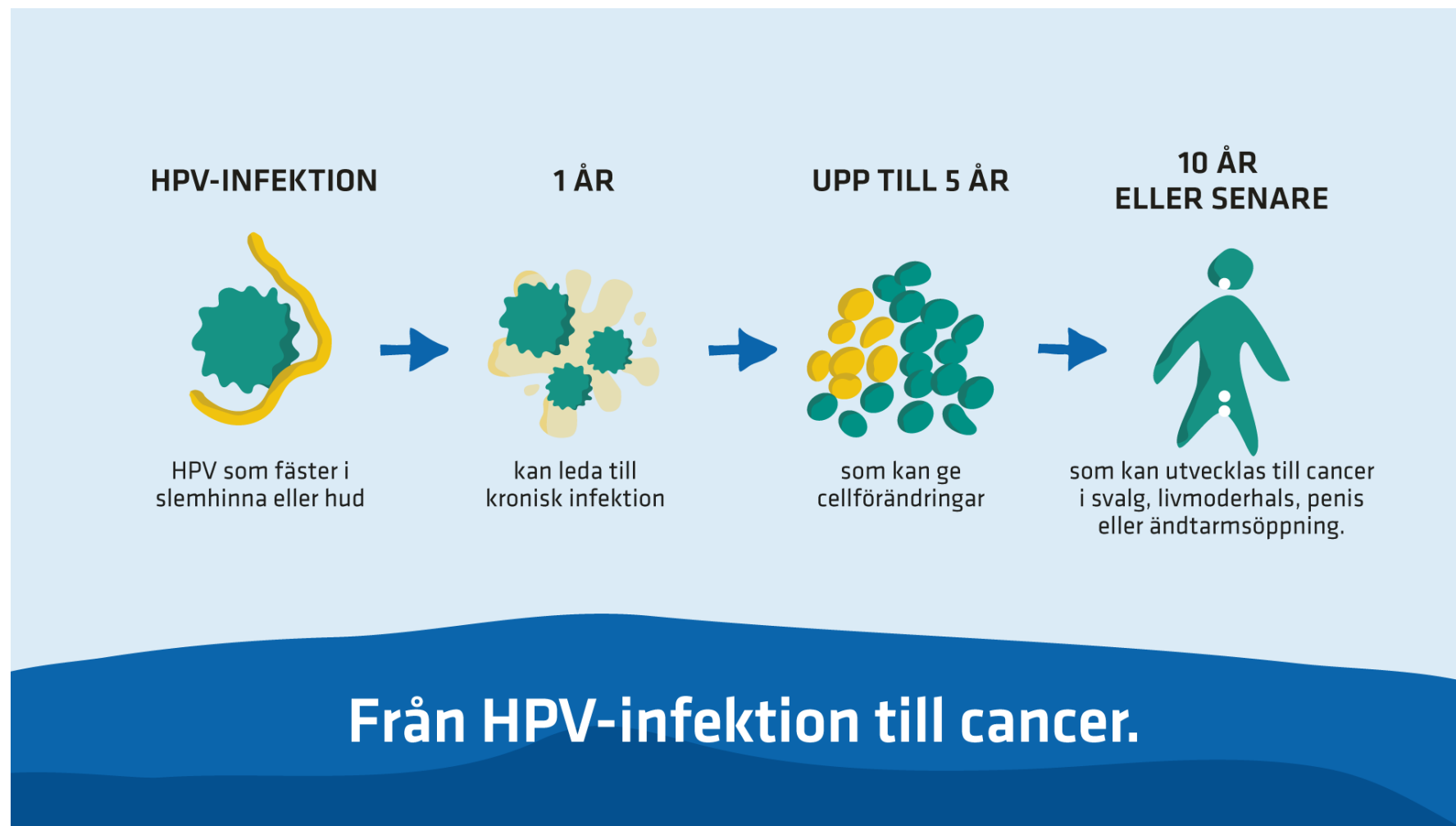

Folkhälsomyndigheten

Cancer orsakad av HPV

Det tar tiotals år innan en HPV-infektion orsakar cancer

Cancerformer orsakade av HPV

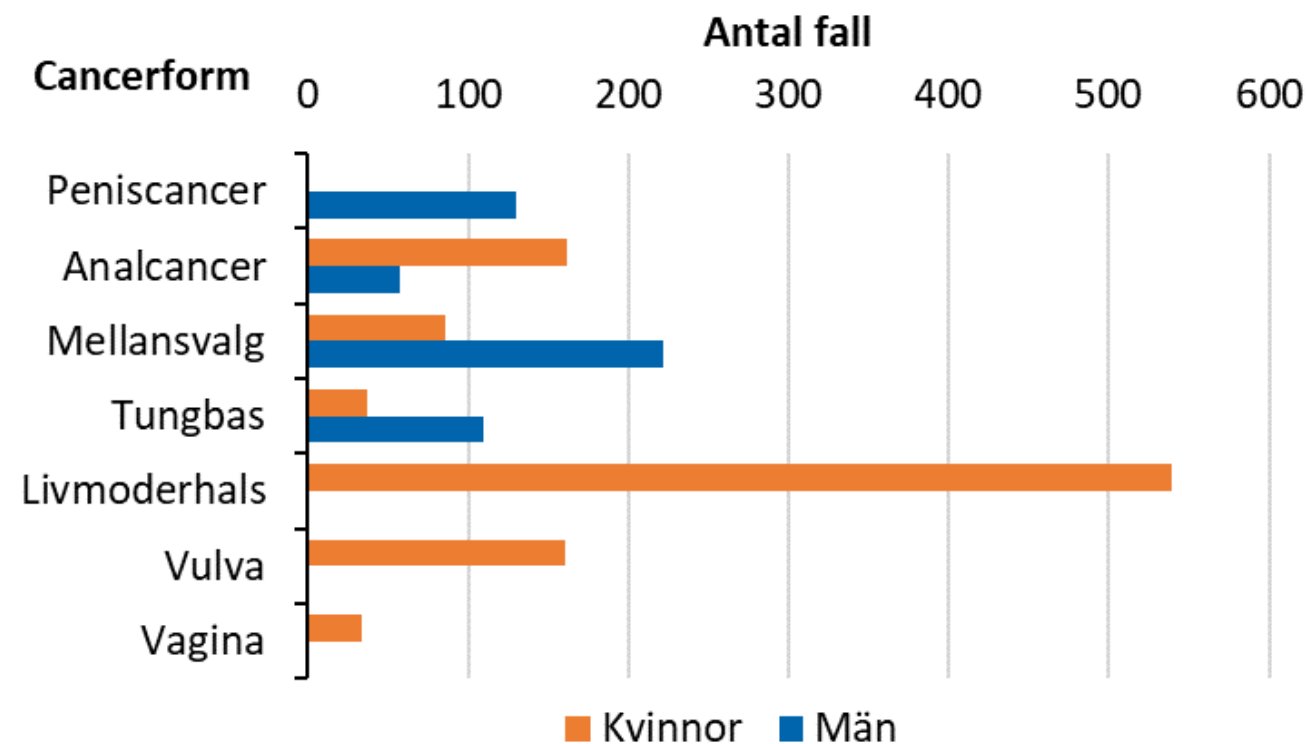
- HPV kan orsaka cancer i
 - tonsiller
 - tungbas
 - anus
 - penis
 - livmoderhals
 - vulva
 - vagina

Många drabbas av HPV-orsakad cancer

- HPV orsakar 5 procent av all cancer i världen.
 - I Sverige drabbar HPV-orsakad cancer varje år
 - Cirka 1 000 kvinnor
 - Cirka 500 män
 - Hos kvinnor är livmoderhalscancer vanligast.
 - Hos män är cancer i mellansvalget vanligast.
 - Analcancer är vanligare bland kvinnor, än bland män överlag.
 - Män som har sex med män (MSM) har ökad risk för analcancer.
-

Antal cancerfall per kön och år i Sverige (genomsnitt 2015-2024)

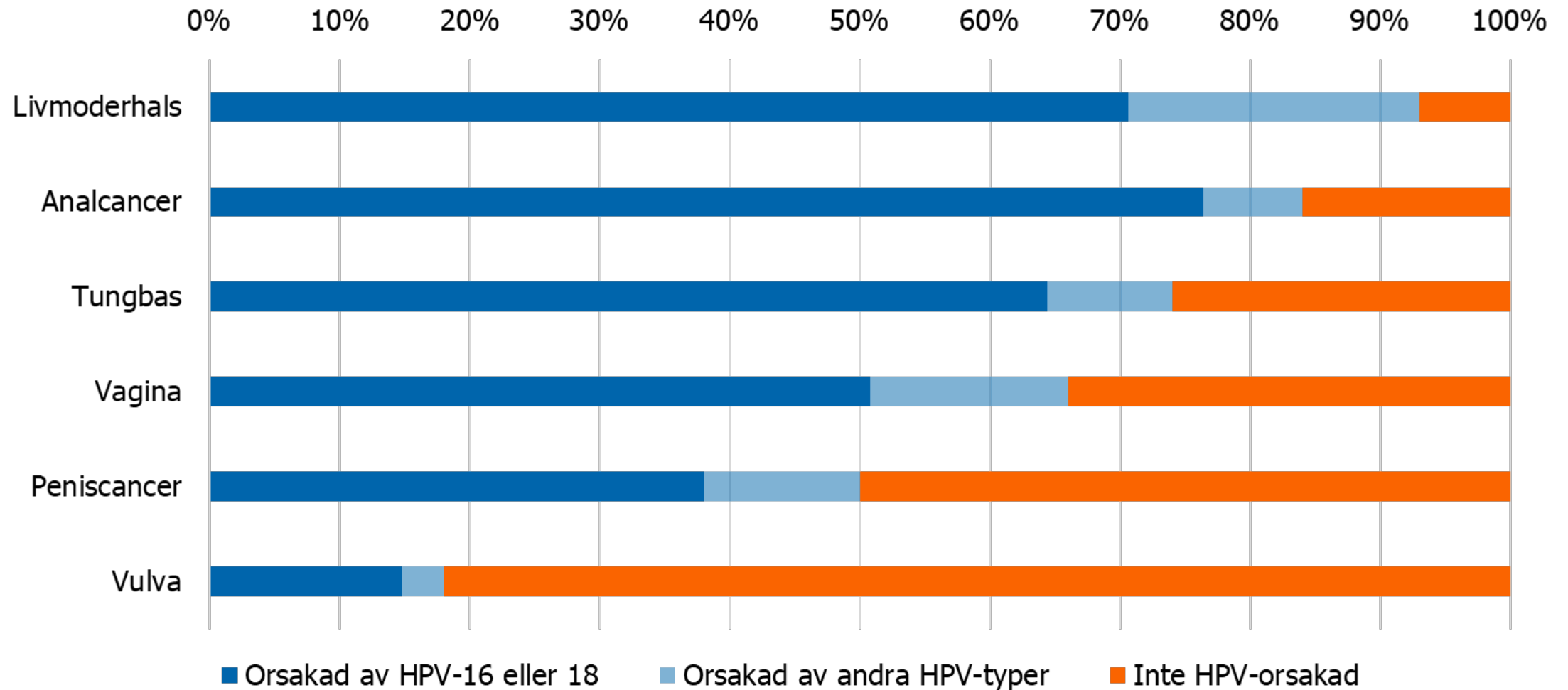
Cancerform	Kvinnor	Män
Peniscancer	0	130
Analcancer	162	57
Mellansvalg	86	221
Tungbas	37	110
Livmoderhals	540 (a)	0
Vulva	161	0
Vagina	33	0

(a) År 2024 diagnosticerades cirka 400 fall av livmoderhalscancer.

Det finns andra orsaker till cancer än HPV

- HPV är den vanligaste orsaken till livmoderhalscancer och flera andra cancerformer.
 - De flesta HPV-orsakade cancerfall beror på HPV-typerna 16 och 18.
 - Men, även cancerformer kopplade till HPV kan ha andra orsaker.
 - Andelen varierar mellan olika cancerformer.
-

Andel av olika cancerformer som orsakas av HPV

Folkhälsomyndigheten

Livmoderhalscancer

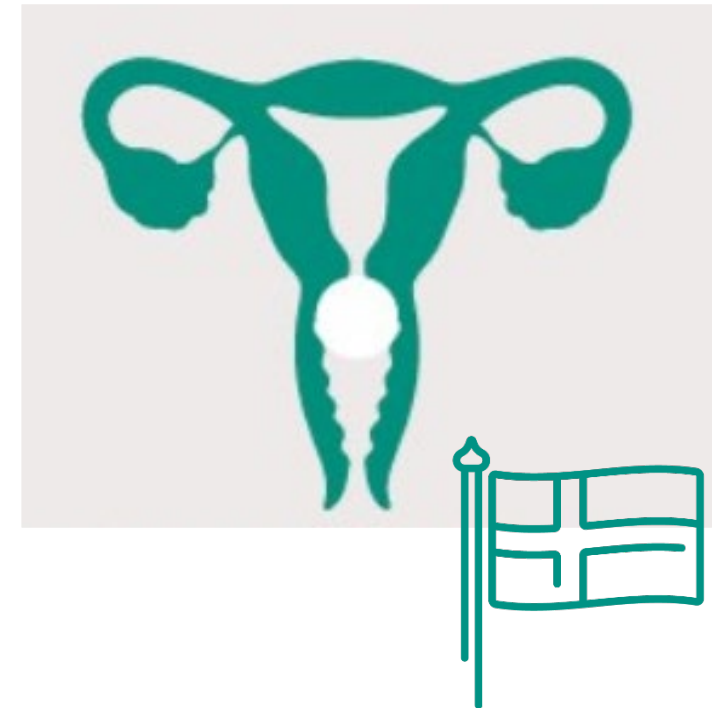
Livmoderhalscancer är vanligt i hela världen

- Livmoderhalscancer är den fjärde vanligaste formen av cancer bland kvinnor i världen.
- Varje år insjuknar cirka 570 000 kvinnor i världen i livmoderhalscancer.
- Varje år dör cirka 350 000 kvinnor i världen av livmoderhalscancer.
 - Över 90 procent av dessa dödsfall sker i låg- och medelinkomstländer.
 - Detta beror på begränsningar i tillgång till
 - hälso- och sjukvård
 - screeningverksamhet
 - behandling

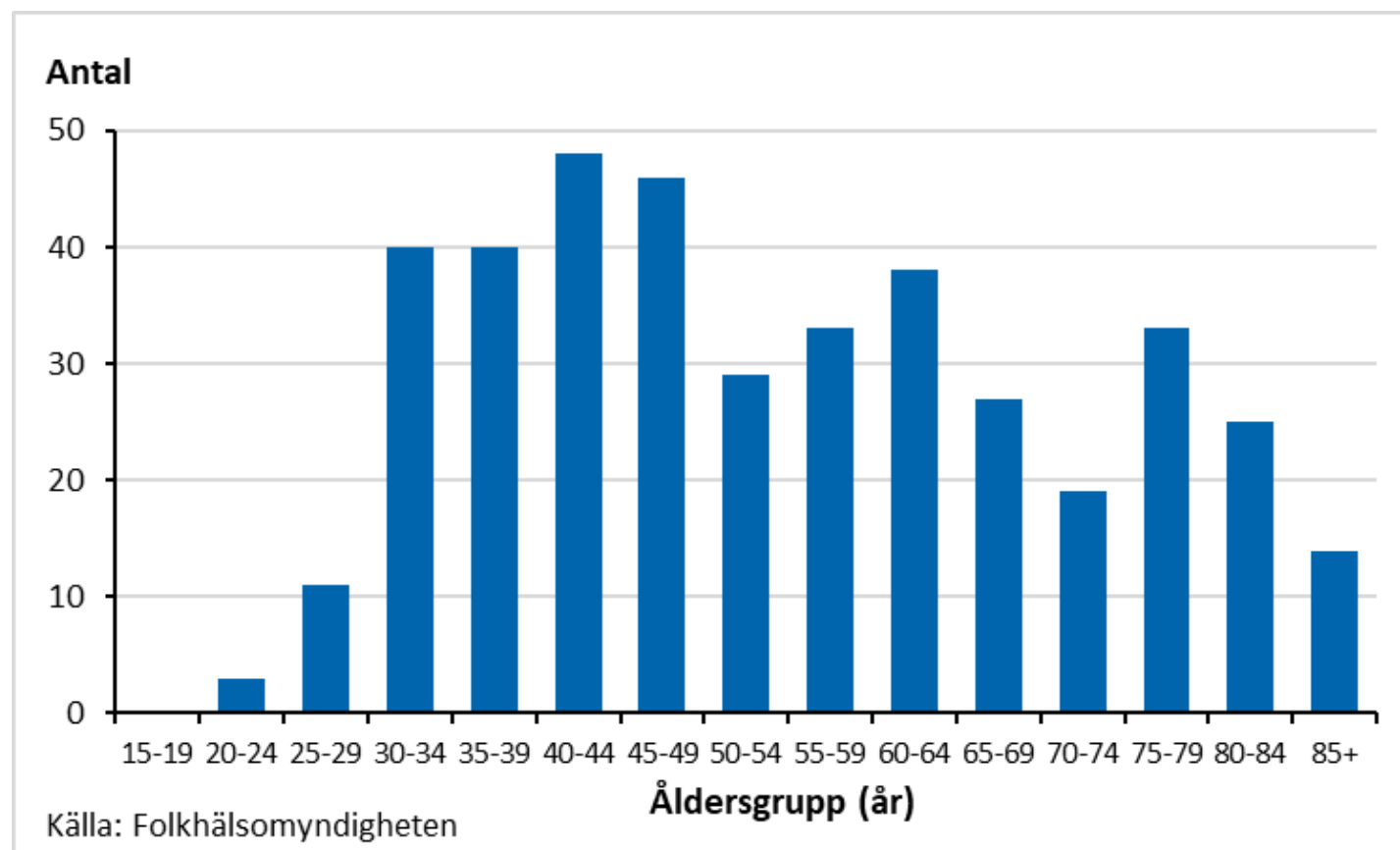
Många får livmoderhalscancer även i Sverige

- Höggradiga cellförändringar i livmoderhalsen hittas hos över 8 000 kvinnor varje år.
- Cirka 400 kvinnor diagnosticerades med livmoderhalscancer under 2024.
 - Mellan 2015 och 2024 fick i genomsnitt 540 kvinnor livmoderhalscancer varje år.
- Cirka 120 kvinnor dog till följd av livmoderhalscancer under 2024.
 - Tre av fyra kvinnor överlever minst 10 år efter att de fått livmoderhalscancer.
 - Dödligheten har minskat de senaste 25 åren.

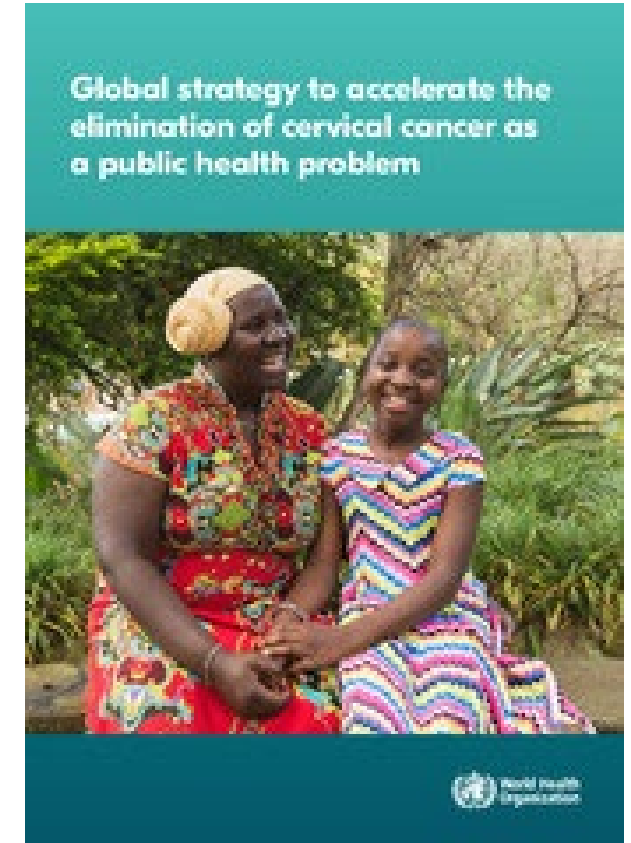
Livmoderhalscancer kan drabba kvinnor i alla åldrar och inträffa tidigt i livet

- Diagrammet visar åldersfördelningen bland kvinnor diagnostiserade med livmoderhalscancer 2024 i Sverige.

Livmoderhalscancer kan elimineras som folkhälsoproblem

- WHO och världens länder har som mål att utrota livmoderhalscancer som folkhälsoproblem.
- Målet är en incidens mindre än 4 fall per 100 000 kvinnor och år.
- Detta ska uppnås genom tre delmål:
 - 90 procent vaccinationstäckning bland flickor.
 - 70 procent av kvinnorna screenade för livmoderhalscancer.
 - 90 procent av kvinnorna med förstadier till eller invasiv form av livmoderhalscancer har fått behandling.

Vaccination och screening kan förebygga livmoderhalscancer

- Screeningprogram är ett effektivt komplement till vaccination för att minska förekomsten av livmoderhalscancer.
- Även kvinnor som vaccinerats mot HPV bör delta i screeningen.

[Livmoderhalscancer – screening med HPV-test
\(socialstyrelsen.se\)](https://socialstyrelsen.se)

Frågor om livmoderhalscancer

1. Vilken HPV-relaterad cancerform är vanligast bland män?
2. Ungefär hur många kvinnor drabbas av livmoderhalscancer per år i Sverige?

Rätt svar finns på sidan 44.

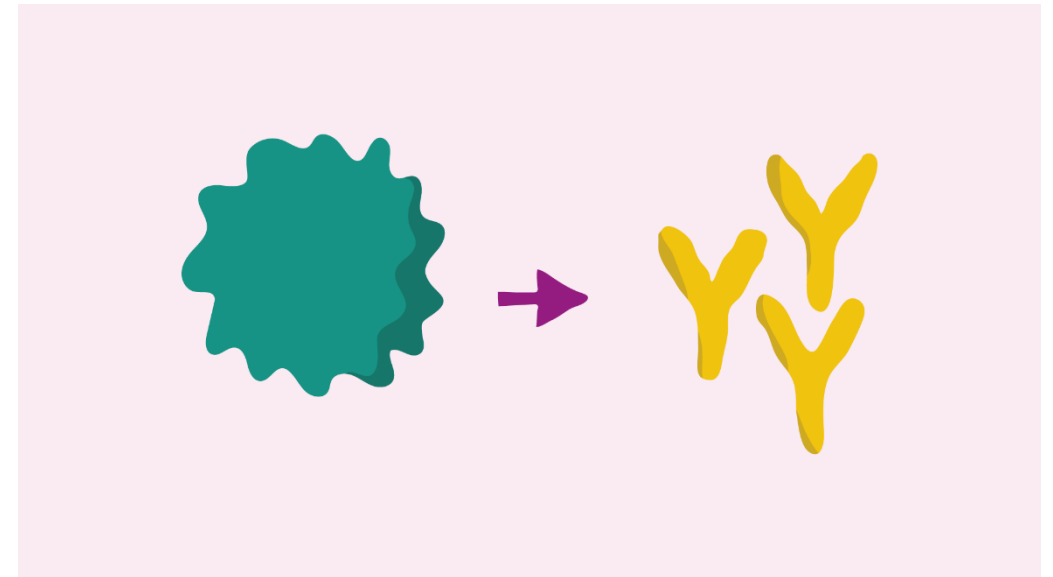

Folkhälsomyndigheten

Vaccination mot HPV

Hur fungerar HPV-vaccin?

- Vaccinet innehåller viruslika partiklar som får kroppen att producera antikroppar.
- Antikropparna ger skydd mot de HPV-typer som ingår i vaccinet.
- De virusliknande partiklarna
 - är inte levande
 - innehåller inte virus-dna
 - kan inte föröka sig
 - kan inte orsaka en HPV-infektion

Vacciner mot HPV

- Det finns tre godkända vacciner mot HPV i Sverige, men just nu marknadsförs bara ett av dem.
- Alla tre är godkända för användning från 9 års ålder.
- De ger skydd mot 2, 4 respektive 9 olika HPV-typer.
- Alla tre ger skydd mot HPV-typerna 16 och 18, som orsakar flest fall av cancer.
- Skyddet blir starkare vid vaccination tidigt i livet.

HPV-typer som ingår i olika vacciner

Vaccin	6	11	16	18	31	33	45	52	58
Cervarix®			●	●					
Gardasil®	●	●	●	●					
Gardasil 9®	●	●	●	●	●	●	●	●	●

←→
Orsakar 90 % av
genitala vårtor

←→
Orsakar
75 % av HPV-orsakad
livmoderhalscancer
90 % av HPV-orsakad
analcancer
75 % av HPV-orsakad
peniscancer

←→
Orsakar tillsammans cirka 15 % av all HPV-orsakad
livmoderhalscancer

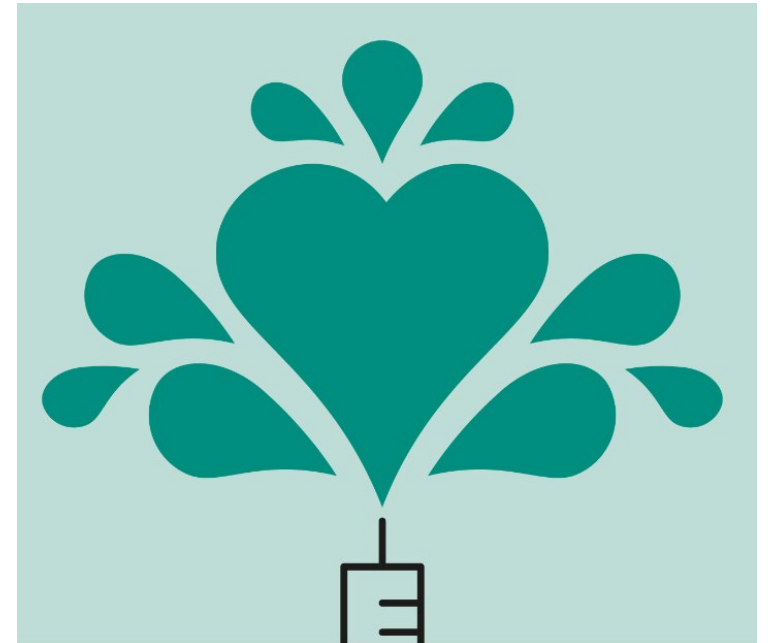

Innehållet i Gardasil 9

- Förutom antigen innehåller Gardasil 9 ett så kallat adjuvans för att förstärka skyddseffekten.
- Vaccinet innehåller också stabilisatorer som skyddar antigenet mot att brytas ner.
- Vaccinet innehåller inte något konserveringsmedel.

Du kan läsa mer om innehållet i vaccin hos
Läkemedelsverket

[Innehållet i vaccin \(lakemedelsverket.se\)](https://lakemedelsverket.se/innehallet-i-vaccin)

Biverkningar av HPV-vaccin

- De vanligaste biverkningarna är lokala reaktioner.
 - Det kan ömma lite, blir rött, svullet eller klia där vaccinet gavs.
- Vissa får kortvarig feber, huvudvärk, sjukdomskänsla, eller mår illa.
- Allvarliga allergiska reaktioner är mycket sällsynta.

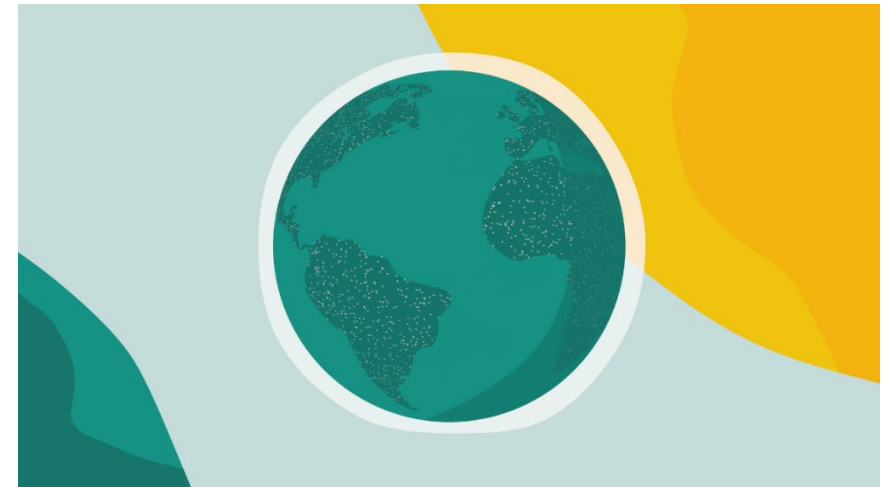

HPV-vacciner används över hela världen

- Nästan 160 länder hade inkluderat HPV-vaccination i sina vaccinationsprogram för barn i december 2025.
- Flera hundra miljoner doser har givits i världen.
- Stora studier har visat att det inte finns någon ökad risk för neurologiska eller autoimmuna sjukdomar efter vaccination mot HPV.

Läs mer om vaccination mot HPV på WHO:s webbplats

[Immunizing against HPV \(who.int\)](https://www.who.int/immunization/communicable_diseases/infectious_diseases/hpv_vaccines)

Effekt av HPV-vaccination

- HPV-vacciner har visats skydda mot HPV-infektioner, cellförändringar och cancer.
- Skyddet av vaccination är långvarigt.

Effekter på befolkningsnivå

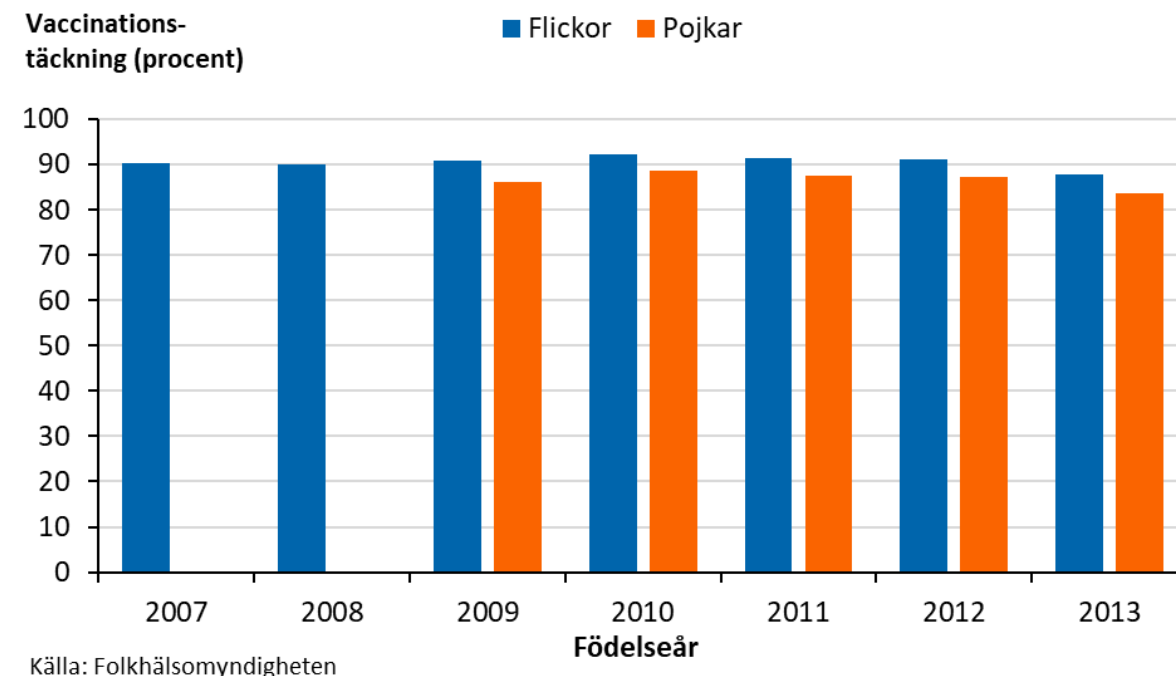
- Infektioner orsakade av HPV-typer som ingår i vacciner har minskat.
- Förekomsten av allvarliga cellförändringar i livmoderhalsen har minskat kraftigt hos vaccinerade.
- Förekomst av kondylom har minskat hos både unga kvinnor och män.

Hög vaccinationstäckning för HPV-vaccin i Sverige

- Diagrammet visar vaccinationstäckningen av minst en dos HPV-vaccin den 31 december 2024 bland flickor och pojkar födda 2007–2013.
- 91 procent av alla flickor och 87 procent av alla pojkar födda 2012 hade då vaccinerats med minst 1 dos.

[Vaccinationer – statistik
\(\[folkhalsomyndigheten.se\]\(https://www.folkhalsomyndigheten.se\)\)](https://www.folkhalsomyndigheten.se/vaccinationer-statistik)

Frågor om vaccination mot HPV

1. Är HPV-vacciner levande försvagade eller icke-levande vacciner?
2. Vilka HPV-typer skyddar alla tre HPV-vacciner mot?
3. Vilka är de vanligaste biverkningarna efter HPV-vaccination?

Rätt svar finns på sidan 45.

Folkhälsomyndigheten

Vaccinationsprogram och rekommendationer för vaccination mot HPV

Syfte med HPV-vaccination

- Vaccination mot HPV skyddar mot HPV-infektioner, cellförändringar och cancer, hos både kvinnor och män.
- Vaccinerade får ett eget, direkt skydd.
- Vaccinerade bidrar också till att minska smittspridningen, vilket ger ovaccinerade ett indirekt skydd.
- Vaccination som barn, före exponering för HPV, ger det starkaste skyddet.

Omfattning av barnvaccinationsprogrammet

- Alla barn ska erbjudas kostnadsfri HPV-vaccination i årskurs 5.
- Kompletterande vaccination ska erbjudas upp till 18 års ålder till
 - flickor (födda 1999 och senare)
 - pojkar (födda 2009 och senare)
- För närvarande är Gardasil 9 upphandlat för det allmänna vaccinationsprogrammet i Sverige.

Dosering av HPV-vaccin

- Inom barnvaccinationsprogrammet ges 2 doser med minst 6 månaders mellanrum.
- Vaccination med 2 doser rekommenderas också när vaccination påbörjas senare, upp till och med 26 års ålder.
- Personer med nedsatt immunförsvar bör ges 3 doser oavsett ålder.

[Vägledning för vaccination av barn och ungdomar \(folkhalsomyndigheten.se\)](https://www.folkhalsomyndigheten.se/vagledning-för-vaccination-av-barn-och-ungdomar)

[Rekommendationer om vaccination mot humant papillomvirus \(HPV\) \(folkhalsomyndigheten.se\)](https://www.folkhalsomyndigheten.se/rekommendationer-om-vaccination-mot-humant-papillomvirus-(HPV))

**Två doser HPV-vaccin
räcker för unga**

Folkhälsomyndigheten

Informationsmaterial om HPV-vaccination

Mer utbildnings- och informationsmaterial

- Du hittar mer material på Folkhälsomyndighetens webbplats, till exempel
 - Informationsfilm
 - Faktablad
 - Frågor och svar

[Vaccinationer \(folkhalsomyndigheten.se\)](https://www.folkhalsomyndigheten.se/vaccinationer)

Användbara länkar för att läsa mer eller hänvisa till

- [Vaccination mot HPV \(1177.se\)](http://1177.se)
 - Välj region högst upp för att se regional information.
 - [Vaccin och vaccination \(lakemedelsverket.se\)](http://lakemedelsverket.se)
 - [Gardasil 9, Injektionsvätska, suspension, förfylld spruta \(fass.se\)](http://fass.se)
 - [Sjukdomsinformation om HPV-infektion \(folkhalsomyndigheten.se\)](http://folkhalsomyndigheten.se)
-

**Tack för din
uppmärksamhet!**

A decorative graphic consisting of several concentric, semi-transparent circles or arcs in a lighter shade of teal, located in the bottom right corner of the image.

Folkhälsomyndigheten

Svar på frågorna

Rätt svar om humant papillomvirus (HPV)

1. Det finns 13 högrisktyper av HPV.
2. HPV-typerna 16 och 18 är de vanligaste och ger flest fall av HPV-orsakad cancer.

Rätt svar om livmoderhalscancer

1. Svalgcancer är den vanligaste HPV-orsakade cancerformen bland män
2. Omkring 540 kvinnor får livmoderhalscancer varje år, men 2024 var de bara omkring 400.

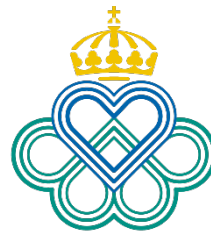
Rätt svar om vaccination mot HPV

1. HPV-vaccinerna är icke-levande. De innehåller virusliknande partiklar.
2. Alla vacciner skyddar mot infektion av HPV-typ 16 och 18
3. De vanligaste biverkningarna av HPV-vaccination är lokala reaktioner.
Även kortvarig feber, huvudvärk, sjukdomskänsla och illamående kan förekomma.

Tack

Håll dig uppdaterad via vår webbplats,
vårt nyhetsbrev och våra sociala medier.

Folkhälsomyndigheten

www.fohm.se • fohm.se/nyhetsbrev • Sociala medier • Podden Liv & Hälsa